A°. 1838.

N°. 75.

DONDERDAG DEN 20sten SEPTEMBER.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

PUBLICATIE

Van den Twaalfden September 1838, *behelzende bepaling van het bedrag der Bankbilletten van TIEN- VIJFTIEN en VIJF-EN-TWINTIG CENTS, hetwelk men gehouden zal zijn bij betalingen in ontvangst te nemen.*

IN NAAM DES KONINGS.

DE GOUVERNEUR GENERAAL *AD INTERIM*, DER NEDERLANDSCHE WEST-INDISCHE BEZITTINGEN.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, SALUT! doet te weten:

Alzoo het doelmatig is voorgekomen om de noodige voorziening te maken, dat de kortlings in omloop gebragte Bankbilletten van *Tien- Vijftien en Vijf-en-twintig Cents*, zoo veel mogelijk, in circulatie blijven, ten einde tot gerief van alle ingezetenen, de splitsing van Bankpapier van grootere waarde gemakkelijk te maken, en waarom behoort te worden verhinderd, dat het gezegd klein Bankpapier, *voor een aanmerkelijk bedrag*, het zij aan de landskantoren, het zij aan particulieren, in betaling wordt gegeven.

ZOO IS HET, dat Wij, den Kolonialen Raad gehoord, hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, gelijk geschiedt bij deze:

Dat noch de openbare administratien en ambtenaren, noch particulieren, gehouden zullen zijn, meer Bankbilletten van *Tien- Vijftien* en *Vijf-en-twintig Cents*, in betaling aan te nemen, dan *tot een bedrag van Twintig Gulden op de Honderd Guldens*, ten dien effecte, dat, voor het overige de betaling in Bankpapier van meer waarde zal kunnen worden gevorderd.

En op dat niemand hiervan eenige onwetenheid voorwende, zal deze op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd en in het Gouvernements-blad geïnsereerd.

Aldus gearresteerd alhier aan *Paramaribo*, den Twaalfden September 1838, het Vijf-en-twintigste jaar van Zijner Majesteits Regering.

PH. DE KANTER.

Ter Ordonnantie van Zijn Hoog Edel Gestrenge,

De Gouvernements Secretaris,
G. S. DE VEER.

Gepubliceerd aan *Paramaribo*, den 14den daaraanvolgende.

De Gouvernements Secretaris,
G. S. DE VEER.

SCHEEPS-TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 16den dezer, Nd. Am. Brik *Garnet*, Kapt. H. J. Hodge, van Boston, hebbende 30 dagen reis.

ADVERTISSEMENTEN.

De gene welke genegen mogte zijn zich voor eenen onbepaalden tijd te belasten met het opzigt te voeren over eenige werkzaamheden op het *Cordon*, gelieve zich te vervoegen bij den ondergeteekende.

Paramaribo den 16 September 1838.

De Heemraad der divisie *boven Commewijne*,
JAN DE JAGER Ez.

PARAMARIBO, *den 3 September* 1838.

Op den 7den October 1837, aan Boord van de Koloniale Schoener *Henriette Elisabeth*, op de hoogte van de Gouvernements-Trap, opgehaald zijnde een *SCHEEPS-ANKER* zonder *STOK*, naar gissing zwaar 1200 *Ponden Amsterdamsch Gewigt*, thans liggende vóór het Pakhuis van de Heeren GEBROEDERS REELFS; — zoo wordt zulks ingevolge art. 30 van het Reglement op het Havenen, geadverteerd, met noodiging, om bij vermeend regt van eigendom, daarvan vóór of op den 28sten dezer, kennis te geven aan

Den Havenmeester,
R. H. ESSER.

Derde Advertentie.

GODSDIENST-OEFENING bij de *Evangelisch Luthersche Gemeente*, op aanstaande Zondag den 23sten September 1838, door den WelEerwaarden en zeer geleerden Heer *A. ROELOFSZ.*

(35216) De reeds vroeger geannonceerde verkoop van *HONDERD NEGENTIG* koppen *SLAVEN*, toebehoorende aan de Heeren Mr. J. J. UITWERF STERLING c. s. qq., te *AMSTERDAM*, gewerkt hebbende op de Plantaadje *Leliendaal*, zal alsnu plaats hebben op Woensdag, den 26sten September e. k., des namiddags om *vier* ure, door- en ten huize van den Vendumeester A. SALOMONS, alwaar dezelven *twee* dagen vóór en op den verkoopdag, te bezigtigen zullen zijn.

Paramaribo den 19 September 1838.

A. VAN MEERTEN qq.
JAN DE JAGER Ez qq.

AN. ISc. SAMUELS,

(35788) deszelfs *APOTHEEK* verplaatst hebbende, in het huis aan de *Graven Straat*, naast de *ROOMSCH CATHOLIJKE KERK*, neemt de vrijheid zulks aan zijne geëerde Begunstigers bekend te maken, zich voortdurend in Hun Edelens protectie aanbevelende.

Paramaribo den 18 September 1838.

Te *Parijs* heeft zich eene vereeniging gevormd om den verdienstelijke abt de l'Epés een gedenkstuk te stichten. — Dezer dagen heeft het fransch gouvernement ook de vergunning verleend voor de oprigting van een genootschap, hetwelk, onder den titel van *centrale Maatschappij voor de Doofstommen*, de belangen dier ongelukkige wezens zich wil aantrekken. De zetel van dit genootschap is te *Parijs* in de straat *Saint-Guillaume*, *No. 9*, van de voorstad *Saint-Germain*. Het doel wordt, bij het eerste artikel van de statuten, gezegd te bestaan: in de beraadslaging over de belangen der doofstommen in het algemeen: tot een geheel te verzamelen de kennis en wetenschap van alle doofstommen over den aardbol verspreid en van de kundige mannen die hunne studie van de doofstomheid hebben gemaakt; aan een te hechten de banden die deze groote familie verbinden, ieder van derzelver leden een vereenigingspunten, middelen van onderlinge gemeenschap te bezorgen en hun den weg door de wereld gemakkelijk te maken. Het genootschap zal zich ook beijveren om aan de doofstommen middelen van zamenkomst en studie te verschaffen, hen door gedurigen bijstand van kostelooze lessen en wijze raadgevingen op den goeden weg te houden; de plaatsing hunner kunstwerken te bevorderen, en eindelijk hun de bescherming van de lieden te verschaffen, wier maatschappelijke toestand en betrekkingen hen in staat stellen om aan de maatschappij nuttig te zijn. Dit waarlijk nuttig genootschap bestaat uit titulaire, honoraire en corresponderende leden. De heeren F. Berthier is president, de heeren Forestier en A. Lenoir zijn vice-president en Secretaris.

OVER DE DROOMEN.

Een toonkunstenaar zegt Gregorius van Nissa trekt zijne hand van de lier weder af, wanneer dezelve ontstemd is, of hij brengt, wanneer hij met spelen voortgaat, slechts verwarde toonen voort. Even zoo brengt de geest de snaren des ligchaams niet meer in beweging, wanneer de hersenen met dampen bezwaard zijn, of worden dezelve slechts zwak en onregelmatig bewogen. Nu eens is het vermeerderde toevoer van sappen, dan uitputting derzelve, welke het gevoel in de hersens of stoort, of in verwarring brengt. Eene eerste oorzaak van den droom is elke indruk op zoodanig deel der hersenen, dat nog niet uitgeput of te zamen gedrukt is. Droomen is half waken en half slapen, wanneer een gedeelte van het zenuwweefsel open en vrij, en een ander gedeelte gesloten en te zamen geperst is.

Ook merkt men op, dat lieden, welke na veel gegeten te hebben inslapen, aanvankelijk zonder droom in diepen slaap verzinken, allengs niet zamenhangende droomen krijgen, en eerst, na de verdeeling der dampen, tegen den morgen klaar en duidelijk droomen.

Onder de bijzonder oorzaken der droomen werkt de eene van binnen, de andere van buiten. Wat de eerste betreft, weet men, dat de zenuwen en spieren door den terugkeerenden invloed der sappen op nieuw zwellen, en door hare beweging droombeelden verwekken; doch wat de laatste aangaat, men vindt dezelve in de prikkelbaarheid der vezelen.

De droom is, of eenvoudig of zamengesteld; gene bestaat uit eene voorgezette reeks van gelijkvormige denkbeelden, deze daarentegen uit een verward mengsel van beelden van verschillenden aard. Bij de eenvoudige of gelijkvormige droomen wordt de indruk, dien dezelve veroorzaken, eensdeels door geenen anderen gehinderd, en anderdeels door heelden begeleid, die onderling naauw verbonden zijn.

Wanneer in droomen geene andere indruk den eersten verhindert, en er geen reeks van bijdenkbeelden volgt, zoo vervult deze enige indruk de gansche verbeelding. De steek van een insect wordt een dolksteek of de smartelijkste kunstbewerking, en deze indruk heeft te meer kracht, naarmate dezelve minder door andere verzwakt wordt.

Maar, hoe wordt de droom nu weder vernietigd of verward? Uitwendig door eenen of anderen tegengestelden of nieuwen indruk b. v. na de steek van het insect door eene windvlaag of hagelsteenen

tegen het venster, en inwendig door de tusschenkomst van andere ideën en beelden, die *of* naauw verband en gelijkenis hebben *of* voorheen door tijd en plaats met dezelve verbonden en daarbij zeer levendig waren, *of* zich uit de tegenwoordige stemming deels des ligchaams, deels des gemoeds of van die beiden zamen, ontwikkelen. Zoo bevinden wij ons b. v. in den droom aan tafel, — het eene geregt volgt op het andere, — alles geschiedt bijna in dezelfde orde als bij een wezenlijk gastmaal, en in zoo ver is de droom gelijkvormig; maar dezelve wordt daarentegen gestoord of veranderd, wanneer toevalliger wijze de verbeelding van het eene gastmaal naar het andere wordt gevoerd, of wanneer er een geregt wordt aangebragt, waarvan wij eens met eenen voor ons belangrijken persoon spijzigden. Het beeld van dezen persoon doet het gansche gastmaal verdwijnen, en toovert ons, met verzuim van alle eenheid, van het eene droomtooneel op het andere.

Tezamenhangende eenvoudige droomen zijn even zoo zeldzaam als zoodanige tooneel-vertooningen. (§). Deze vorderen harmonische daarstellingskracht, gene, behalve dat, volkomene harmonie in de ligging en werktuigelijke des ligchaams.

Gelijk er in het algemeen eene wijsbegeerte des levens is, zoo bestaat er ook eene wijsbegeerte ter bevordering van aangename en ter vermijding van onaangename droomen. De reine onschuldige Engel, die ongestoord in den schoot der zaligheid leeft, kan ook in den droom niet ongelukkig zijn.

Er heerscht een onderling verband en werking tusschen den toestand, waarin wij waken, en dien, waarin wij droomen, en hoe ongerijmd de droomuitlegging in het algemeen moge zijn, schijnt het toch dat onze voorstellingen in denzelven niet zelden onze wezenlijke gesteldheid aanwijzen. Met regt beschouwde Hippocrates verschillende soorten van droomen als bewijzen van gezondheid of krankheid; want het is b. v. een zeker teeken van den geregelden omloop des bloeds, wanneer men in den droom met dezelfde dingen als bij dag omgaat, en wel eens een bewijs van ongesteldheid, wanneer men, om iets te noemen, van vallende sterren of diepe onderaardsche kuilen, of akelige enge gevangenissen droomt. Galenus verhaalt van een mensch, die in zijnen droom geloofde, dat zijne heupen versteend waren, en kort daarop eene verlamming aan dezelve kreeg. In den droom was het Coenraad Gessner, als ware hij van eene slang gebeten, en niet lang daarna stierf hij aan eene pestbuil, welke aan de plaats, waar hij de slangenbeet gevoeld had, ontstaan.

Op gelijke wijze komen onze droomen ook wel met onzen zedelijken toestand overeen. Het is wat sterk, dat Hieronijmus zich, tot straf voor het lezen van ongewijde schriften en vooral van Cicero, in eenen droom zoo streng gegeeseld zou gezien hebben, dat bij het ontwaken de striemen nog aanweizig waren. Maar dit weten wij, dat in den droom de krijgsman vaak verovert — de pleitbezorger het regt van zijnen client verdedigt — de jager het wild vervolgt — de gierigaard schatten graaft, en de minnaar zijne geliefde omarmt. (†)

Geheel dichtelijk drukt zich Uz in den Morpheus dus uit:

De meisjes klaagden Morpheus eens
Bij Venus regtbank aan.
Godin! belet hem, smeekten zij,
Zijn al te snood bestaan.
Wij wijzen 's daags de herders af;
Doch naauw in slaap gesust
Door Morpheus, vlieden wij niet meer,
De herder wordt gekust.

Van de tot hiertoe overwogene droomuitlegging is evenwel die zeer onderscheiden, welke ook daar, tusschen droom en wezenlijkheid verband zoekt, waar tusschen teeken en beteekenis, — middel en doel, — oorzaak en werking geen het minste natuurlijke verband bestaat. (§) In het warme oosten, waar buitendien de verbeelding sterk werkt, wordt menige droom tot allegorie, en deze allegorie voorbeduiding, ja dezelve wordt als voorzeggend verklaard, zoodra de uitkomst daarmede toevallig overeenstemt.

Men herinnere zich den droom, in welken het Astijages voorkwam, dat uit den schoot zijner dochter Mandane eene wijnrank wies, welke gansch Azië overschaduwde. IJverzucht deed dien vorst denken, dat deze allegorie toekomende onbepaalde veroveringen van zijnen kleinzoon Cijrus aanduidde. Hij zette dezen hinderpalen in den weg, welke van zelve zijne vermoedens verweezenlijkten. Terwijl hij toch zijnen kleinzoon van zich verwijderde, viel het dezen niet zwaar, zich, ver van het hof, bij eene mannelijke opvoeding tot hoofd der ruwe Persen te vormen. Het gelukte hem, zich van geheel Azië meester te maken, en wie twijfelde er nu aan, of de droom van Astijages was voorspellend geweest? (†)

Hoe minder de verbeelding door eene duidelijke natuurkennis wordt in toom gehouden, hoe meer zij geneigd is tot verwisseling en verwarring van toevallige gevolgen met noodwendige, en van natuurlijke kenteekenen met bovennatuurlijke.

DE KAARTENLEGGER TE *PARIJS.*

In de straat *Anjou*, te *Parijs*, woonde voor eenigen tijd, een Kaartenlegger, Martin genaamd, die door de geheele Stad zeer berucht was, en van wien ons Mercier het volgend berigt geeft.

Over eene kleine voorplaats gaat men langs een trap naar zijn verblijf. En plaats en trappen waren vol Menschen van van allerlei stand, terwijl de een op des anderen vertrek met ongeduld wachtte. Er bevonden zich Heeren en Dames onder, die wel gekleed waren. Op hun gelaat zweefde verwachting, vrees en hoop. Eindelijk kwam ook de beurt aan mij, om binnentegaan.

Ik verwachtte een' Man te zien van een groot statuur, met een langen baard, en vonkelende oogen. Hoe bedroog ik mij! Deze Martin, wien de *Parijzenaars* stroomsgewijze bezoeken, is — een afzigtige *kreupele.* Naast hem staan zijne krukken Zoo menigmaal hij opstaat, grijpt hij die aan en stumpelt er mede door de kamer. Hij heeft een spel Kaarten in de hand; eene Landkaart ligt voor hem op de tafel. Zijn blik is vast en beslissende. Twee bedienden staan bij hem, melden de lieden, die komen, aan, en voeren zijne bevelen uit.

In dit heiligdom lacht niemand. Mij zelf verging daartoe de lust, daar ik zoo vele Menschen, vol bange verwachting en verslagenheid, voor mij zag.

De raadplegende vreemdeling plaatst zich in een' ouden leuningstoel. De wonderdoener vraagt met eene zachte stem, en prevelt ieder zijn antwoord toe. Somtijds staat hij op, als of hij ergens over nadacht, om de zaak temeer schijn van gewigt te geven.

Onophoudelijk schudt hij zijne morstige Kaarten door. Op zijne tafel stroomt het geld bij aanhoudendheid. De armsten zelfs ontzien geene kosten, in de hoop, van in de toekomst intedringen. Menige dag geeft hem 6 of 7 *Louis d'Or* inkomen. Toen hem zeker iemand eens eenige weinige Stuivers aanbood, wierp hij die op den grond, en zeide: » Loop naar de Kaartenleggers » op de *Pont-Neuf* en in de achterhoeken!"

Schoon hij veel geld wint, blijft hij onder het dak zijn woonverblijf houden. Misschien zou men in eene sierlijke kamer minder vertrouwen op hem hebben.

Meestal raadpleegt men hem over gestolene of verlorene goederen, Liefdehandel, en zaken, het Huwelijk betreffende. Hij droeg er bij mij echter zijn roem op, dat ook Staatspersonen somtijds hem lieten raadplegen.

Voor 't overige is hij een ellendige weetniet; maar hij bezit eene zekere manier, om met de lieden te handelen. In de week staat zijn Huis nooit stil, 's Zondags alleen ontvangt hij niemand. Gewoonlijk gaat hij dan naar buiten, zoo men zegt, om zich met zijne Vrienden over de bijgeloovigheid der *Parijzenaars* te vermaken.

[Hoe zeer is het te betreuren, dat ook deze soort van bedriegerij in ons Vaderland, zelfs in de groote Stad *Amsterdam*, zoo onbeschaamd gepleegd, zoo belachelijk, zelfs door lieden van deftigen stand, gevoed wordt! — Mij zijn daaromtrent verscheidene *Anekdotes* bekend! — Mogt de Overheid die schandelijkheid eens uit de Maatschappij verbannen!

VERJAAR-WENSCH AAN EEN' JONGEN GRUTTER.

Nooit worde uw ziel zoo taai als *gaar boekweiten gort*,
Noch vlieg' ge als *stuifmeel* op, hoe ge ook weêrsproken wordt;
Geen kleur, zoo geel als *gierst*, zal u de nijd ooit geven,
Noch word' ge als *erwtensop* zoo rood door toorn gedreven.
Bedrieg de menschen niet, gelijk de *mostend* doet!
Word als geen *goote-boon*, zoo windrig van gemoed!
Leer van de *duiven-boon* eenvoudigheid des harten,
En heel, als *haver-gort*, uws naasten leed en smarten!
Nooit zij uw tong zoo fijn als *wit kanariezaad*.
Wanneer gij twijf'len moet en 't hart onrustig slaat,
En is uw levensdraad zoo broos als *lijnzaadkoeken*,
Leer altijd uwe winst door echte midd'len zoeken,
Dat elk als *boekweit-meel* uw ziel steeds zuiver acht,
En wees, als *tarwe-meel*, zoo vriendelijk en zacht.
Maar rond, als *parel-gort*, fijn vast als *paarde boonen*.
Zoo moge altoos uw huis een' ware Grutter toonen.

(§) Zoodanige voorbrengsels in poëzie of proze zijn niet zoo zeldzaam als de schrijver veronderstelt. Bij de Duitschers ja. De treurspelen van den grooten Schiller hebben, zoo ver ik die ken, alle gebrek aan eenheid; geenszins is dit echter het geval bij de Franschen. Racine en Voltaire hebben zich toegelegd op de bewaring der eenheid. Of het altijd ten voordeele des onderwerps geweest is, durf ik niet beslissen. Dit is zeker dat de Jongfrau van Schiller in de Fransche overzetting van Soumet aan eenheid gewonnen heeft, doch in kracht en nadruk het beste daarbij verloren heeft.

(†) » Ieder (zegt Hennert in zijne lessen over de zielkunde derde deel bladz. 89) » zal derhalve de droomen kunnen verklaren » uit de bezigheden. waarmede hij zich onledig » gehouden heeft; of de bijgevallen, welke » hem bejegend zijn; en uit dien hoofde geschieden, er zeer vele droomen over zaken en » verrigtingen, waarmede men zich inzonderheid » gedurende dien dag heeft bezig gehouden."

(§) » Men behoort daarenboven optemerken, » dat de uitlegging van droomen meestal ijdel » of schadelijk is voor hem, die eenen droom » gehad heeft. Zoo weten wij uit de geschiedenis, dat Raveiliacq, die Hendrik » IV vermoord heeft, openlijk beleed, dat zijne droomen hem tot zulk eene misdaad hadden aangezet:" (Hennert I. I. blad. 40.) Ook uit dit voorbeeld kan de door den schrijver vermelde invloed des zedelijken toestands op de droomen blijken.

(†) Van gelijken aard is de droom der gemalin van Hendrik IV. Zij droomde naar het verhaal van Hooft in zijnen Hendrik den grooten, dat men haren gemaal een steek met een mes gaf, op de kleine trap. Ook deze droom, kort na welke Hendrik werkelijk vermoord werd, heeft hare natuurlijke uitlegging; » *daar omtrent dezen tijd* (schrijft hij) *zijne majesteit vermaand was, om op zijne hoede te zijn, en dat er gedurende eenige dagen op zijn leven zou toegelegd worden.*" Deze gedachte bezielde dus de gemalin des konings, en haar droom stelde haar dezelve als werkelijk plaats hebbende voor.

Te PARAMARIBO, bij J. J. ENGELBRECHT.